

Karácsony, éjféli mise

Iz 9,1-3.5-6

Nagy fényességet lát

A nép, amely sötétben jár, nagy fényességet lát. Akik a halál országának árnyékában laktak, azoknak világosság támad. Nagy ujjongással töltöd el őket, kitörő örömet adsz nekik. Úgy örülnek majd színed előtt, ahogy aratáskor szoktak örülni, s ahogy akkor örülnek, amikor a zsákmányt osztják. Mert terhes igáját, a vállára nehezedő rudat, sanyargatója botját összetöröd, mint Midián idejében. Mert minden harcban viselt sarut, minden vérben forgatott ruhát elégetnek, s tűznek lesz martaléka. Mert gyermek születik, fiú adatik nekünk, s az ő vállára kerül az uralom. Így fogják hívni: Csodálatos Tanácsadó, Erős Isten, Örök Atya, Béke Fejedelme. 6Messzire kiterjed majd uralma, és a békének nem lesz vége Dávid trónján és királyságában, amelyet megerősít és megszilárdít a jog és az igazság által. Mostantól mindörökké ezt teszi a Seregek Urának féltő szeretete.

Izajás próféta szövege minden valószínűség szerint a szír-efraimita (Kr. e. VIII. sz.) háború idejéből való. Ez a háborús korszak egyben politikai kísérlet volt arra, hogy a kis államok, a két nagyhatalom, Babilon, illetve Egyiptom között viszonylagos politikai függetlenségre tegyenek szert. Az ingatag politikai függetlenség nagy ára azonban a vallási szinkretizmus lett, vagyis sem a politikai, sem a vallási szabadságot nem hozták meg ezek a küzdelmek. A próféták, közöttük Izajás és iskolája soha nem gondolta, hogy a vallási igazságokat Izrael politikai fennmaradása biztosítja. A kulcskérdés, Izraelnek vallási vagy politikai küldetése van. Vallási közösséggé vagy politikai közösséggé kell válnia. A próféták a vallási közösségre szavaznak. Nem véletlen, hogy ezt a szemléletet erősítették a keresztény szerzők, akik úgy érezték Jézus mozgalmát teljesíti be, amiről a próféták beszéltek. Csak a vallási béke hozhat békét a nemzetek között, és teszi szükségtelemmé a háborúkat. Érthető, hogy a keresztény szerzők Jézus születésének fényében olvasták újra az Iz 9,5-öt, és a „gyermek születik nekünk” már nem valamely izraeli király örökösét jelentette számukra, mint az eredeti szövegben volt, hanem Jézus születését. Lukács evangélista Zakariás szájába adja ezt a dicsőítést és a „Benedictus”-ként ismert himnikus imádság Jézust dicsőíti ezen prófétai szavak ismétlésével.

Az ókeresztény allegorikus értelmezést nagyban segítette, hogy az atyák Izajás görög szövegét és nem a héber szöveget olvasták, ami után könnyebb volt feledni a prófétai szöveg történeti értelmét. Ezzel a problémával csak Jeromos szembesült, de ő csak a messiási jelzőkkel foglalkozott elmélyülten, különösen érdekelte a „Béke fejedelme” cím, amelyet a Jn 14,27-tel kapcsolt össze. Ebben az evangéliumi részben Jézus arról a békéről beszél, amelyet ő tud adni az embereknek. Nagy Szent Leó pápa viszont inkább a vallási sötétségre koncentrált, ebben fellép Jézus, és mozgalma vallási fényét látja beteljesedni a próféta szavaiban. Ugyanakkor a pápa ezt nemcsak múltbeli eseményként értékeli, hanem feladatként is állítja a vallási világosság megteremtését a keresztény közösség elé. A politika és a történelem számtalan esetben produkál sötét és félelmetes időket. A keresztény közösség ilyenkor vagy a félelem légkörében él, vagy tanúságot tesz bátorságáról és Jézus szeretetének továbbadásával, a keresztény szolidaritás segítségével újra és újra fényt visz a világba.